

NOTICIARI ARQUEOLÒGIC

Aquesta secció pretén d'ésser un reflex de totes les actuacions arqueològiques que s'efectuïn a la comarca d'Osona al llarg de l'any, donant a conèixer els aspectes preliminars d'informació obtinguts. És, per tant, una secció oberta a tots els investigadors que treballen a la comarca d'Osona i en aquest sentit, «COTA ZERO» fa constar que totes les notícies aquí publicades han estat redactades pels directors responsables, i el seu contingut, tant formal com científic, és aliè a la direcció de la revista.

COLLET DE RAJOLS. CANTONIGRÓS (OSONA)

Enguany les excavacions arqueològiques a l'àrea de Tavertet es centraren en l'excavació completa del megàlit de «Collet de Rajols» i en dues intervencions més a l'àrea d'«El Padró»: la darrera que havíem de fer al jaciment de «Padró-2» i una altra que vam fer per estudiar i excavar completament «Padró-3».

El programa d'intervenció arqueològica dirigida pel mateix equip que porta a terme tot el programa a l'àrea (Walter Cruells, Josep Castells i Miquel Molist) es realitzà en tres campanyes d'excavacions que totalitzaren 32 dies i en les quals participaren tant estudiants com llicenciats en arqueologia.

El jaciment de «Collet de Rajols» pren el nom de l'indret geogràfic on és situat, prop de la masia de Rajols en el terme municipal de Tavertet. Es va descobrir amb la deforestació de l'àrea on és situat, realitzada pel propietari de la masia de Rajols l'any 1986. Un cop ja reconvertit el bosc en zona de pastura, tot realitzant prospeccions a l'àrea ens adonàrem de la destrucció que havien sofert dues «cistes», probablement neolítiques, excavades a inicis de segle i de les quals no es tenia cap notícia. En la mateixa prospecció poguérem localitzar el jaciment de «Collet de Rajols», el qual havia estat erosionat en tota la superfície, fet que posava al descobert una de les lloses de la cambra així com tota l'extensió del túmul.

La intervenció a «Collet de Rajols» es portà a terme durant vint dies en el transcurs dels quals es procedí a obrir una cala central de 7,5 mts², quatre rases radials que partien del centre, de 6,5 mts x 1 m. i a fer una obertura de 90° en l'estructura tumular.

La cambra central s'excavà fins a arribar al suport natural, calcari, a unes cotes de 0,90 mts. de profunditat. A nivell d'arquitectura, el jaciment presenta una doble cambra quadrada d'uns 2,60 mts x 1,90 mts, una de les quals molt probablement havia estat violada, en part, anteriorment. Malgrat tot, es recuperaren diverses peces de sílex tallat així com unes poques restes humanes, únicament unes dents i part de la mandíbula inferior, molt deteriorades per l'acidesa de la terra que les envoltava. Fora de la cambra, però, i dintre de l'estructura tumular, es localitzaren un parell de vasos ceràmics en molt mal estat però quasi sencers, fet que s'havia detectat ja al jaciment de «Font de la Vena». És, per tant, important i significatiu la repetició d'aquest fet fora de l'àmbit estrictament funerari (cambra): més endavant, en la corresponent memòria final, exposarem les conclusions que n'hem tret.

A partir de la cala central s'excavaren unes rases radials cada 90° que, partint d'aquesta, ultrapassaven el túmul i el cromlec que el subjectava. Amb aquestes intervencions poguérem estudiar detingudament l'estructura interna tumular i la seva composició, bàsicament terres, així com l'estructura del cromlec.

Amb aquestes rases i amb l'obertura de 90° de la superfície tumular poguérem analitzar la tipologia constructiva del cromlec o anell/paret que subjectava la gran massa tumular i que n'evitava l'erosió. Com en «Font de la Vena» i «El Padró-2», el cromlec era format per una paret tombada construïda amb petites llosetes clavades al terra en forma de plec de llibre i el seu estat depenia de l'erosió que havia patit.

El jaciment de «Collet de Rajols» s'integra, doncs, d'una manera clara dintre del grup de Taverdet pel que fa a tipologia arquitectònica, aixovar i cronologia, de la primera meitat del quart mil·lenni BC, grup que es va homogeneïzant dintre una àrea relativament petita i que sens dubte modificarà substancialment els esquemes acceptats fins ara.

A l'àrea d'«El Padró» es realitzaren, un cop acabades les excavacions a «Collet de Rajols», dues intervencions arqueològiques més. Una anava dedicada a l'excavació de les parts del túmul d'«El Padró-2», que encara faltaven i s'hi obriren dos espais diferents que totalitzaren uns 8 mts.² D'aquesta intervenció s'obtingué la confirmació de l'existència d'un cromlec sencer de més de 22 mts. de diàmetre que aguantava el gran túmul, així com un nou cromlec que prenia una nova orientació diferent a l'anterior. La indagació del destí d'aquesta nova construcció provocà la tercera intervenció arqueològica al jaciment que anomenem «Padró-3» i que correspon a una nova cambra d'enterrament amb túmul i cromlec semblant als anteriors malgrat que té unes dimensions molt més reduïdes. La cambra central d'aquest nou jaciment, rectangular i d'uns 1,60 mts.,² havia estat ja totalment violada i únicament se'n conservava una llosa lateral en bon estat; les altres tres estaven totalment trencades i dispersades però es conservava la part que havia estat encaixada en el sòl natural.

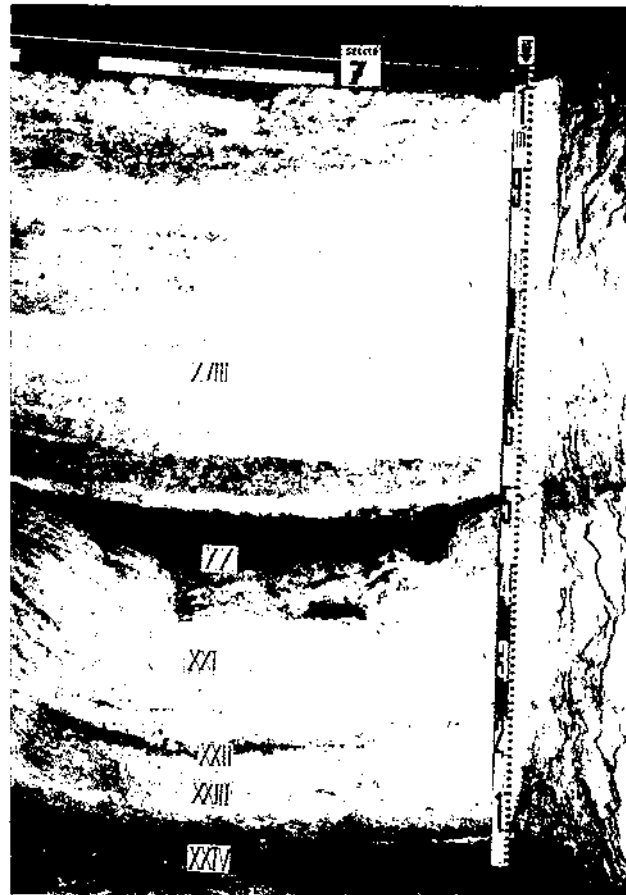
Amb aquestes intervencions arqueològiques d'enguany es donen per acabades les excavacions començades a l'àrea de Taverdet l'any 1984, conforme al programa preestablert. I es passa de manera definitiva a la confecció de la memòria científica global.

Vista del jaciment de «Collet de Rajols» durant el procés d'excavació.

LA COVA DE LES PIXARELLES TAVERTET (OSONA)

L'objectiu de la darrera campanya era poder relacionar les dues seqüències estratigràfiques parcials ja documentades en les campanyes anteriors (1984-85). Podem establir ara, sense cap mena de dubte, que es tracta d'una seqüència contínua i per això hem unificat en una sola la sèrie estratigràfica.

Detall de la estratigrafia de la cova de les Pixarelles.

La seqüència documentada en l'excavació arqueològica d'aquest any, dirigida per Anna M. Raurer, és la següent:

L'estrat XVIII està format per una seriació de vint nivells de travertí de diferents tipus: Nivell de pisolites (o perles de les caveres, concrecions generalment esfèriques i soltes constituïdes per l'acumulació de nombroses pel·lícules de carbonat de calci ($\text{CO}_3 \text{ CA}$) dissolt en aigua, de diàmetre variable no superior als 2 cms); nivells de líquen i/o molses carbonatats, disposats en fileres de columnes; nivells laminars superposats un sobre l'altre en seqüències anuals; nivells detrítics.

L'estrat XIX és una petita bossada de terra grisa carbonosa de molt poca rellevància. Pot tractar-se de derelictes de l'actuació dels clandestins al jaciment.

L'estrat XX està format per terra molt plàstica de color gris amb carbons molt petits que no presenta

concrecions rellevants. Hem recollit mostres per a anàlisis de C14 i antracologia. És l'únic estrat documentat fins a la present campanya sense cap datació de C14. Durant la campanya de 1985 hi va aparèixer una punta d'os treballada per abrasió, amb peduncle.

A l'estrat XXII, els materials i la datació absoluta que tenim corresponen a un moment de Neolític Final-Grup de Veraza.

El material arqueològic d'aquests nivells i la fauna apareguda en el sector excavat enguany són molt fragmentaris i escassos. Creiem que els resultats de la campanya poden centrar-se en l'obtenció d'una estratigrafia amb XXII nivells de moment i amb unes perspectives d'estudi geològic, sedimentològic i pol·línic que seran sens dubte interessants per a l'estudi de la Vall de Balà.

La fondària que pot arribar a tenir el jaciment és difícil de determinar si tenim en compte el tipus de formació en diaclasa i la rapidesa de sedimentació dels estrats (tres metres en quatre mil anys).

Això, unit als resultats que donen altres jaciments propers excavats o en curs d'excavació, fa pensar en una continuïtat d'ocupació des d'èpoques anteriors a finals del tercer mil·lenni (Cova de les Grioterres, i Can Feló, al costat mateix de les Pixarelles amb material de Neolític Mitjà). Tot fa pensar que els treballs portats a terme al jaciment tot just acaben de començar si tenim en compte els resultats futurs.

Tenim gairebé deu metres de cascada de traverti que apareixen a la boca I i la petita boca que és a la base d'aquesta formació, però si, com creiem, el sector en què treballem connecta amb aquesta boca, tindriem encara uns set metres de reompliment.

La protecció del patrimoni també es va fent realitat, i d'aquesta manera el difícil i laboriós treball que es realitza a la cavitat, quedarà protegit de manera permanent.

TURÓ DEL MONTGRÓS (EL BRULL)

Entre els mesos de desembre i maig dels anys 1987 i 1988 ha tingut lloc una segona campanya de restauració a la muralla que tanca l'«oppidum» del Turó del Montgrós (El Brull), propietat de la Corporació barcelonina. Els treballs han anat adreçats a intervenir fonamentalment en el sector de la gran torre quadrangular sud de la defensa a fi de concentrar esforços i diners en un dels punts que més necessita una restauració urgent. Amb aquesta finalitat, i després d'anitzar la documentació planimètrica disponible sobre el sector i estudiar els tipus de paraments i les característiques constructives de la torre i els paraments més propers, s'inicià la tasca de consolidació de la part d'aquest element més ben conservada i l'aixecament del sector més enlairat que mancava. Els

criteris de restauració perseguiren refer la torre de manera similar a com s'havia intervingut en la primera campanya de restauració: consolidar l'interior i utilitzar, en la mesura que era possible, els mateixos elements que havien estat fets servir a l'antiguitat, amb l'ajuda dels nous materials que no calia que es fessin particularment visibles, segons els criteris adoptats.

L'alçada reconstruïda de la torre arriba lleugerament fins al punt més alt conservat a l'actualitat de l'alçada primigènia que devia pujar encara entre un i dos metres més. S'ha conservat el tipus de construcció en forma de talús del parament frontal de la torre i els canvis de textura i aparell en algun altre parament lateral. D'altra banda, els treballs també s'adreçaren al sanejament de l'antiga poterna tapiada a l'esquerra de la torre i a l'inici de restauració de l'«armorium» número 3 que es trobava en estat precari.

La tasca de restauració ha permès, a més, l'estudi dels paraments i del sistema de farcit i consolidació intern de les estructures, sobretot de la torre.

Vista de la muralla del Turó del Montgrós en procés de restauració.

EL CASOL DE PUIGCASTELLET (FOLGUEROLES)

Les excavacions arqueològiques efectuades durant el mes de setembre de 1988 corroboren de nou una organització de l'assentament en àmbits amb diferents funcions, les quals variaren al llarg del període d'ocupació.

S'han excavat l'àmbit 2 i part davantera o àmbit 2'.

Àmbit 2: a l'estrat II en pendent vers el N i NW seguint la inclinació del sòl natural, la terra és compacta i dura, poc acolorida excepte en una tènue resta de foc. La majoria de material correspon a ceràmica modelada a mà. Destaquem un divisor de dracma emproïtana amb Palas a l'anvers i Pegàs amb cabir al

revers, i un peu de ceràmica de vernís negre del taller de Roses. Es conserven restes del mur frontal que tanca l'àmbit, té la seva base en l'estrat IV; l'ingrés no queda ben definit. Correspon al darrer moment d'ocupació, curt i poc important, escàs material i potencia estratigràfica. Després d'aquest moment l'assentament fou abandonat i s'enderrocà donant lloc a l'estrat I.

L'estrat III és de terra dura i clara, sense coloracions, restes de foc o estructures i molt feble. Entre el moment d'ocupació inicial i el darrer, l'àmbit deixa d'ésser utilitzat, tal com ho documenta l'absència de material.

L'estrat IV presenta una coloració molt heterogènia en superfície, s'hi han distingit 4 estructures:

— La base del mur de tancament amb la corresponent obertura.

— Les pedres de davant l'ingrés, format per lloses planes i ben col·locades.

— Conjunt de blocs ben posats i escairats relacionats amb una possible estructura de fusta a l'angle SE. Apareixen les restes cremades i delimitades per una franja groga.

— Plataforma circular de terracuita. Amb poca associació de material i fauna. A la base, que s'assenta ja sobre el sòl natural, hi ha fragments de ceràmica a torn. Correspon a l'ocupació inicial; l'escassetat de material, en especial restes de fauna en comparació amb els altres àmbits excavats, ens qüestiona la seva utilització com a àmbit domèstic. Esperem que les anàlisis carpològiques i geològiques aportin aclariments.

Àmbit 2': continuació del que anomenem **àmbit 1'** sense cap estructura de separació entre ells.

L'estrat I correspon a l'enderroc de les parets de muralla, laterals, mur frontal i línia de soques.

L'estrat II és d'utilització molt feble i es presenta més deteriorat que l'**àmbit 1'** (excavat l'any 1987). Destaquem la presència de gran quantitat de fitxes de tot tipus, mides i material ceràmic (a mà, a torn, i de vernís negre).

L'estrat III, el forma un paviment de pedres petites, regulars i molt aixafat pel pes de l'enderroc. Davant l'accés a l'**àmbit 2** trobem un empedrat de lloses planes i regulars.

Com assenyalen totes les dades, i ja confirmarem per a l'**àmbit 1'**, es tracta d'un espai comunitari, obert, amb funció de possible carrer; la quantitat de material arqueològic documentat en aquestes àrees ens fa pensar que la vida de l'assentament es devia fer majoritàriament a l'exterior.

Totes les dades d'aquesta campanya corroboren la cronologia establerta en els treballs anteriors, és a dir, que s'ha de situar a la segona meitat del s. III sense entrar en el s. II a. C.

L'ESQUERDA (MASIES DE RODA DE TER)

La campanya d'excavacions de 1988 s'ha portat a terme entre el 14 d'agost i el 4 de setembre, sota la direcció d'Imma Ollich, M. Dolors Buxó i Montserrat Rocafiguera.

Enguany hem començat una sèrie de treballs de planificació i ordenació del territori destinat a excavacions mitjançant la quadriculació topogràfica. S'han marcat uns grans sectors de 20 x 20 m. numerats correlativament que permeten unificar qualsevol intervenció a l'assentament. Seguint aquesta quadriculació, en els sectors 10 i 15 s'ha fet una prospecció elèctrica per tal de poder planificar l'excavació en funció de les dades obtingudes. Els resultats han permès constatar la presència d'un possible carrer d'enllaç entre l'àrea ibèrica i l'àrea medieval en direcció N-S.

L'àrea ibèrica ha proporcionat abundants resultats pel que fa a l'estructura defensiva de l'assentament. S'ha excavat en l'anomenat sector 6, ran del llenç rectilini de la muralla. Els resultats han estat l'aparició d'unes petites recambres, anomenades *armora* a l'interior d'aquest llenç. La seva funció, segons el material trobat, sembla que podria ser d'emmagatzematge. La cronologia, determinada per dos fragments de *skyphos* de figures roges, correspon a un segle IV a.C. Sota aquest nivell, i després d'un reompliment de pedres, apareixen les restes d'un estrat homogeni, destruït en part per la fonamentació de la muralla i que podria datar del Bronze Final.

Aquests resultats ens marquen dues línies d'investigació: d'una banda l'estudi de l'organització urbanística del poblat, i de l'altra l'anàlisi de l'ocupació més antiga del lloc, i en aquest sentit aniran orientades les properes campanyes d'excavació.

L'excavació a la zona medieval s'ha centrat als sectors 30 i 31. En primer lloc s'ha completat l'excavació al cantó Nord del graner H-8, localitzats, els anys anteriors, on ha aparegut una habitació rectangular adossada, amb l'entrada cap a l'Est, i un espai obert al davant. La delimitació d'aquesta habitació ens completa el conjunt estructural localitzat els anys anteriors: graner, possible premsa i molí, possible era i fins i tot un hipotètic taller. L'estudi detallat de cada un d'aquests elements només es pot entendre en un context global, com un conjunt d'estructures destinades a producció i emmagatzematge d'aliments.

Pel que fa al sector 30, s'han localitzat les restes de dues estructures de les quals quedava només una filada de pedres. Els àmbits, gairebé quadrats, havien estat amortitzats per una capa d'argamassa d'un gruix de 10 cm. que aplanava la totalitat del terreny. Aquesta capa d'argamassa és la base de la darrera etapa de l'assentament de l'Esquerda corresponent als segles XII-XIII. Per tant, creiem que per primer

cop hem localitzat estructures anteriors a les d'època baix-medieval, i que poden correspondre als segles X-XI. Això es confirma, a més, amb una cala de prospecció feta en el marge Est d'aquest sector, on també hem localitzat restes d'hàbitat que baixaven en terrasses fins a l'espadat sobre el riu.

A causa del gran interès de la Vila de Roda pels treballs d'excavació a l'Esquerda, i seguint amb la idea de la difusió de l'arqueologia a nivell popular, s'inaugurà pel setembre una exposició monogràfica amb els darrers resultats de la nostra intervenció al jaciment.

VIA ROMANA DEL CONGOST (SEVA)

El sector excavat de la via es troba al límit sud de la comarca d'Osona a la banda de ponent del poble de Centelles, tot i que forma part del municipi de Seva.

Vista aèria del mur de contenció de la Via.

Les coordenades geogràfiques, segons el mapa del «Servicio del Ejército» E. 1:50.000, editat pel «Consejo Superior Geográfico», full 364-M-781, són: 31TDG 365277.

El projecte d'ampliació de la N-152 (Tram Aiguafreda-Centelles) preveu una entrada a la vila de Centelles que afecta la part del camí situada just sobre el lloc on es trobava la capella de Sant Antoni, desmuntada per la mateixa causa.

És per aquest motiu que, amb l'acord de la Direcció General de Carreteres i el Servei d'Arqueologia de la Generalitat de Catalunya, es va decidir realitzar una excavació d'urgència a la zona afectada.

L'excavació es va dur a terme durant el mes de febrer i la primera quinzena de març de 1988, sota la direcció d'Antoni Caballé i Crivillés, M. del Mar Espadaler i Gispert i Xesca Tió i Godayol.

Sabem per la documentació escrita que la via del

Congost ha estat utilitzada des de l'època romana fins a la construcció de la N-152, si bé a molts llocs la Nacional segueix el seu mateix traçat.

Aquesta via ha estat sempre l'enllaç de Barcelona amb Vic, tot i que en alguns moments de la història han variat l'ús i les relacions amb els assentaments humans.

Anteriorment, durant l'octubre de 1986, es va fer una primera intervenció en aquesta mateixa via, al pont de l'Abella (Aiguafreda), a càrrec de J. Pardo, Anna Pamies i M. Panosa.

Abans de començar l'excavació, s'insinuava el possible traçat del camí que, en aquest punt, feia una corba marcada per un mur de contenció i unes pedres de grans dimensions. L'excavació va posar al descobert alguns elements de la construcció de la via, com ara els murs de contenció, restes d'empedrat i la base de preparació. Podem distingir diferents tipus d'empedrat segons el moment de construcció: Línies de lloses perpendiculars al sentit de la via, lloses reaprofitades i pedres posades a plec de llibre.

Els resultats dels treballs han permès establir hipotèticament diferents fases de construcció, reparació i abandonó que van des de l'època romana fins als nostres dies.

La manca d'elements comparatius i les mateixes característiques del jaciment, camí amb poc material, han fet difícil poder fixar una datació específica per a cada una d'aquestes fases.

Paral·lelament, dintre de les mateixes obres d'ampliació de la N-152, es va documentar un forn modern a l'alçada del restaurant del Pinós (Punt Km. 52). Es tracta d'un forn fet d'obra destinat a la cocció de materials de construcció (totxos i teules) datat de finals del s. XIX-principis del s. XX.

CASTELL DE TARADELL (TARADELL)

La cinquena campanya d'excavacions arqueològiques al castell medieval de Taradell, corresponent a 1988, s'ha realitzat entre els dies 28 de març i 12 d'abril. Els treballs són dirigits per A. Caballé i Imma Ollich.

Aquest any estava previst acabar l'excavació del sector sud de la part central del recinte del castell, i també la zona compresa entre les lloses planes del sector S-W i la paret que configura el castell.

Al sector sud hem pogut constatar la presència de dos moments històrics de l'evolució del castell:

—Un de més modern, que correspondria a l'etapa que el castell funcionà com a mas durant el segle XVI.

—I per sota d'aquest, relacionat amb estructures constructives, un que podria correspondre a algun tipus d'àmbit anterior a les reformes dels segles XIV-XV.

Quant al sector S-W, l'excavació totalment acabada del sector ha permès disposar de l'estratigrafia completa. Aquesta àrea és ocupada en part per grans lloses planes sota les quals hi ha un preparat molt dur, amb pedres, i de color vermellós. En aquest preparat, prop de l'estructura anomenada A, hem trobat una obertura quadrada (400 x 400 mm.) la qual cosa fa pensar en l'entrada d'una cisterna.

La feina que manca fer al castell és molt poca. En la pròxima campanya s'haurà d'acabar el sector sud per poder completar l'estratigrafia, s'haurà d'excavar la cisterna i la meitat est de la torre, aixecada recentment.

Detall de les estructures localitzades al sector sud del Castell de Taradell.

EXCAVACIONS REALITZADES A CATALUNYA DURANT L'ANY 1988

El servei d'Arqueologia del Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya, responsable de la política arqueològica catalana, atorgà, al llarg de 1988, un total de 211 permisos, 100 dels quals foren concedits amb caràcter de projectes d'investigació i 111 corresponen a actuacions d'urgència.

Inversions totals en arqueologia a Catalunya el 1988

Programes d'investigació	23.455.894
Actuacions d'urgència	13.542.152
Pla de l'Atur	10.834.647
Ajuntaments	15.495.236
Particulars	8.351.409
Obres públiques	2.842.678
Diputacions	360.000
Total	74.882.016

De la inversió total de 74.882.016,-- el Servei d'Arqueologia ha aportat 36.998.046,-- de pessetes, 23.455.894,-- dels quals corresponen a programes d'investigació i 13.542.152,-- a actuacions d'urgència. El cost avaluat de les aportacions complementàries realitzades per empreses privades, altres instàncies de l'administració i altres Departaments de la Generalitat va ser de 37.883.970,-- pessetes. D'aquests, 7.200.000,-- s'invertiren en el Circ i Amfiteatre Romà de Tarragona. D'altra banda, l'import de 360.000 pessetes invertit per les Diputacions no reflecteix de cap manera la seva inversió global, la qual és desconeguda pel mateix Servei d'Arqueologia de la Generalitat de Catalunya.

En relació als permisos concedits per als programes d'investigació (sol·licituds personals d'investigadors), en el següent quadre apareix el nombre total concedit durant l'any 1988 pel Servei d'Arqueologia fent especial referència al nom del jaciment, comarca, directors i pressupost, llistats segons la cronologia.

Pel que fa a la cronologia s'utilitzen les següents abreviacions:

PG: Palentologia
P: Paleolític
N/B: Neolític/Bronze
I: Ferro/Ibèric

R: Romà
M: Medieval/Modern
PR: Prospeccions

Volem fer observar al lector que en diverses excavacions no s'adjudica, per part del Servei d'Arqueologia, subvenció per a la realització dels treballs. En aquests casos es pot tractar de sol·licituds de permisos per part d'altres Institucions Públiques amb fons pressupostaris propis (Diputacions, Ajuntaments, etc.). Tampoc no es citen possibles devolucions ni mancances pressupostàries.

Jaciment	Cronologia	Comarca	Directora	Pressupost
Can Llobateras	PG	Vallès Occ.	Moya/Vicenç/Menéndez	—
Barranc de la Cabrua	PG	La Noguera	Lacasa/Martinez	—
Barranc de la Pedrera	PG	La Noguera	Lacasa/Martinez	—
Mediona I	P	Alt Penedès	Estevez/Mora/Weniger	575.000
Cova de la Guineu	P	Alt Penedès	Cebrià/Doce	350.000
Piera	P	Alt Penedès	Santafé/Moya/Menéndez	—
Abric Romani	P	Anoia	Carbonell/Mora/Cebrià	200.000
Roc del Migdia	P	Osona	Wunsch/Vilà/Paz	750.000
Can Garriga	P	Gironès	R. Sala	150.000
Incarcal	P	Gironès	Menéndez/Maroto/Sanz	100.000
Cova 120	P	La Garrotxa	Alcalde/Reixach/Terrades	600.000
Les Pedrenyeres	P	Priorat	Bosch/Miró	90.000
Cova dels Colls	P	Priorat	Fullola/Adserias/Garcia-Ar- güelles	700.000
Cova del Filador	P	Priorat	Garcia-A./Doce	
Abric de S. Gregori de Falset	P	Priorat	Adserias/Rodon/Viñas	250.000
Cova del Parco	P	La Noguera	Maluquer/Fullola/Bergadà	475.000
Roca dels Bous	P	La Noguera	Mora/Carbonell/Martinez	475.000
Cova de les Pixarelles	N/B	Osona	Rauret, A.	475.000
Dolmen del Padró	N/B	Osona	Cruells/Molist/Castells	750.000
Collet de Rajols	N/B	Osona	Cruells/Molist/Castells	
Menhir dels Estanys	N/B	Alt Empordà	Tarrús/Cura	75.000
Pla del Cap de Terme	N/B	Alt Empordà	Chinchilla/Aliaga/Mercadal	735.000
Roc del Napolità	N/B	Alt Empordà	A. Toledo	66.000
Túmulo del dolmen d'Arrega- nyats	N/B	Alt Empordà	Tarrús/Chinchilla	175.000
Túmulo del dolmen de Morelles	N/B	Alt Empordà	Tarrús/Chinchilla	
Túmulo del dolmen de Coma de Felis	N/B	Alt Empordà	Tarrús/Chinchilla	
Túmulo del dolmen de Comes	N/B	Alt Empordà	Tarrús/Chinchilla	
Llobes de Pils	N/B	Alt Empordà	Tarrús/Chinchilla	
Túmulo del dolmen del Solar d'en Gibert	N/B	Alt Empordà	Tarrús/Chinchilla	375.000
La costa dels Garrics de Caba- llo	N/B	Solsonès	Castany/Alsina	
Puig Alt	N/B	Alt Empordà	Aliaga/Mercadal	200.000
Coll de la Creu del Principi	N/B	Alt Empordà	Tarrús/Bosch/Alacambra	100.000
Pla sa Llosa	N/B	La Garrotxa	Alcalde/Bosch/Buxó	200.000
Torre dels Moros de Llanera	N/B	Solsonès	Maluquer/Cura	200.000
Estructura tumular de l'Aubare- da	N/B	Solsonès	M. Cura	200.000
Casol del Puig Castellet	I	Osona	Molas/Mestres/Rocafiguera	375.000
Can Bonells	I	Berguedà	E. Sanchez	350.000
Serrat de la Senyera	I	Berguedà	E. Sanchez	—
Empúries	I	Alt Empordà	E. Sanmarti	—
Montbarbat	I	La Selva	M. Vilar	250.000
Illa d'en Reixach	I	Baix Empordà	Martin/Pons	400.000
Penya del Moro	I	Barcelonès	Barberà/Fernandez/Solias	370.000
Turó de Montgat	I	El Maresme	Freixa/Moreno	—
Turó de can Olivé	I	Vallès Occ.	Barrià/Cortadella/Francès	—
Sitges de la 1ª Edat del Ferro de la UAB	I	Vallès Occ.	Maya/Barrià/Francès	140.000
El Turó del Montgrós	I	Osona	Rovira/Batista	—

Serrat de la Senyera	I	Berguedà	E. Sanchez	—
Alorda Park	I	Baix Penedès	Sanmarti/Santacana	750.000
Aldovesta	I	Baix Ebre	Mascort/Sanmarti/Santacana	355.000
La Moleta del Remei	I	Montsià	Gràcia/Munilla/Pallarès	1.449.275
Recinte fortificat del Coll del Moro	I	Terra Alta	Rafel/Puig/Blasco	1.645.239
El Puig Roig	I	Priorat	M. Genera	326.950
Tossal de les Tenalles	I	Segrià	Bosch/Puche	350.000
La Serra del Calvari	I	Segrià	J. I. Rodriguez	—
Tosal de les Forques	I	La Noguera	J. Markalian	—
Els Vilars	I	Les Garrigues	Lafuente/López	—
Ciutat Romana de Baetulo	R	Barcelonès	Padrós/Guitart	550.000
Villa Romana de la Salut	R	Vallès Occ.	R. Enrich	90.000
Darró	R	Garraf	López/Fierro	—
Villa Romana de l'Espelt	R	Anoia	Carreras/Nuix/Enrich	—
Villa Romana de Matalcans	R	Bages	Daura/Pardo	100.000
Culip IV	R	Alt Empordà	F. X. Nieto	—
Culip VI	R	Alt Empordà	F. X. Nieto	—
Els Tolegassos	R	Alt Empordà	J. Cases	750.000
Villa Romana de Vilauba	R	Gironès	Castanyer/Roure/Tremoleda	550.000
Torre Gironella i Caserna d'Alemanys	R	Gironès	J. M ^a Nolla	200.000
Villa Romana dels Ametllers	R	La Selva	Batista/López/Zuchitello	—
C/ Sant Esteve	R	La Selva	Merino/Agustí	400.000
Amfiteatre Romà de Tarragona	R	Tarragonès	Dupré/Aquilué/Massó/Ruiz de Arbulo	7.200.000
Circ Romà de Tarragona	R	Tarragonès	Dupré/Aquilué/Massó/Ruiz de Arbullo	
Villa Romana de Corbins	R	Segrià	Mari/Mascort	500.000
Pla d'Abella	R	Solsonès	Gurt/Xandri	
La rectoria de Navés	R	Solsonès	Gurt/Xandri	
La Muntanyeta	M	Baix Llobregat	López/Wollmer	—
Masia de Can Batlle	M	Baix Llobregat	J. Amigó	—
Monestir de Sant Llorenç de Munt	M	Vallès Occ.	Fierro/Viñas	—
Santa Maria de Tagamanent	M	Vallès Or.	A. Caixal	—
Olèrdola	M	Alt Penedès	Rovira/Batista	—
Castell de Mediona	M	Alt Penedès	Barceló/Kirchner	750.000
Forns de Cabrera d'Anoia	M	Anoia	Padilla/Thiriot	750.000
L'Esquerda	M	Osona	Ollich/Buxó/Rocafiguera	650.000
Castell de Taradell	M	Osona	Caballé/Ollich	300.000
Casa Genís. Vic	M	Osona	Molas/Ollich	400.000
Església de Sant Simeó de Rajadell	M	Bages	Sanchez/Torras/Sunyol	140.000
Monestir de Sant Llorenç prop Bagà	M	Berguedà	López/Caixal	—
Castell de Sant Pere de Ribes	M	Ripollès	A. Martin	—
Castell de Mataplana	M	Ripollès	Riu/Bertran/Cabestany	550.000
Puig Bó	M	Ripollès	J. Bolós	400.000
Castell Formós	M	La Noguera	J. Giralt	850.000
Plà d'Almatà	M	La Noguera	J. Giralt	
Comarca del Maresme	PR	Maresme	M. Prevosti	—
Conca del riu Riudevittles	PR	Alt Penedès	Estèvez/Mora/Weniger	—
Conduccions romanes d'aigua de Tarraco	PR	Tarragonès	R. Cortés	—

Cavitats i Baumes del barranc del Pirro	PR	Conca de Barberà	A. Alonso	88.000
Ager Tarraconensis	PR	Alt Camp/ Baix Camp/ Tarragonès	Keay/Carretè	150.000
Comarca de la Noguera	PR	Noguera	M. Ferràndiz	—
Ribera de Sió	PR	L'Urgell/ La Segarra/ La Noguera	E. Sorribes	—
Comarques del Baix Ebre	PR		Padró/Sanmartí/Sanmartí	—
Ribera d'Ebre/Montsià/Terra Alta/Priorat	PR		Santacana/Mascort	—
Zona d'Espasens	PR	Gironès	Roura/Castanyer/Tremoleda	—

Nombre Total d'excavacions (programes d'Investigació i Urgències) realitzades a Catalunya durant l'any 1988, per períodes cronològics.

PERÍODES	P. INVESTIGACIÓ	URGÈNCIES	TOTAL
Paleontologia	3	1	4
Paleolític	15	3	18
Neolític/Bronze	18	9	27
Ferro/Ibèric/Col.	20	8	28
Romà	18	54	72
Medieval/Modern	17	28	45
Indeterminats		3	3
Prospeccions Arq.	9	5	14
TOTAL	100	111	211

D'altra banda, el Servei d'Arqueologia del Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya ens ha fet arribar informació respecte les actuacions portades a terme per inventari del Patrimoni Arqueològic de Catalunya. En relació a les tasques que li són pròpies —tenir cura de l'inventari, catalogació, documentació i registre del Patrimoni Arqueològic català— han portat a terme la continuació de diferents programes que detallem, els resultats dels quals són a l'abast de tots els investigadors al Servei d'Arqueologia:

a) *Carta Arqueològica de Catalunya*. Inventariades actualment 25 comarques que proporcionen informació sobre 4.038 jaciments arqueològics. L'any 1988 s'han enllestit les comarques del Bages i Vallès Occidental. Les dades de les cartes arqueològiques de les comarques del Segrià, Garraf i Montsià han estat incorporades al Banc Informatitzat de Dades Culturals (BIDAC) i són de consulta pública.

b) *Corpus de Pintures Rupestres de Catalunya*. Enguany s'han documentat (amb realització de calcs escala 1:1, documentació fotogràfica, informe, etc.) 27 conjunts amb pintures rupestres que configuren el 3er. i últim volum d'aquesta sèrie que proporcionarà un recull documental sobre els 58 jaciments coneguts a Catalunya. Els tres volums d'aquesta sèrie, el primer dels quals apareixerà ben aviat, van acompanyats d'una completa informació i d'una filmació en video.